

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XL. De Ecclesijs, & Monasterijs eiusdem Ordinis in Prouincijs, Morauiaë,
Silesiaë, & in Regnis Poloniaë, Suetiaë, & Noruegiaë.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

CAPVT QVADRA-
GESIMVM.

De Monasterijs Canonicorum
existeribus in Prouincijs Mo-
rauiæ, & Silesia, necnon in Re-
gnis Polonia, Suetia, & Nor-
uegia.

Prouincijs Morauiæ, & Silesiæ, licet sint verè in finibus Alemanniæ, & inter illius prouincijs numerandæ, cum Poloniæ regno coniungimus, tum ob vicinitatem: sunt enim intermedia quædam regiones Sarmatiam Europæam, siue Poloniam ab Alemania diuidentes: tum quod maior illarum pars quoad spiritualia Archiepiscopatus Gnetznenfis subijci videtur.

In Morauiæ ciuitate Olomuticnsi est insignis Præpositura omnium Sanctorum, cuius Præpositus vtitur insignijs Pontificalibus. Hæc Præpositura fundata est ab ipsismet canonicis regularibus ex ruinis cuiusdam alterius monasterij Langstronensis nuncupati, & ab hæreticis vastati paulo ante Alexandrum VI in Ecclesia, quam à cathedralibus canonicis obtinuerunt, à Ioanne Waridincnsi Episcopo antea inflaurata. Monasterij ipsi regulares canonici seu Ioannes Stiacoka primus loci Præpositus erexit inter proprijs sumptibus sine alicuius molestia, vel grauiamine, quod Rex Vladislaus suo priuilegio muniuit, & sub protectione Regia suscepit. Constant omnia ex carta priuilegij eiusdem Vladislai facta in ciuitate Olomutij anno 1510. cuius hæc sunt verba: *Præterea cum peculiariter sumus erga templum sub titulo omnium Sanctorum, & monasterium Olomutij summo templo proximum affixi, quod Reuerendissimi Ioanne, quondam Waridincnsis ex fundamento restitit & adificari curauit, illud prouisione ampliamus, necnon Reuerendiss. Ioannes Stiacoka ibidem apud omnes Sanctos Præpositus primus Venerabilem Conuentum impensis suis absque molestia, & solitudine aliorum hominum monasterium fundauit, & templo adiunxit prouidit, ampliamus, & hac vique illud augeri non sine magna vtilit & alimentorum extensione, & laudabiliter Dei cultus continuari ab incolentibus religiosis haud prætermittitur, &c.*

Porro huic monasterio sic erecto adiunxerunt se alia quædam canonicorum monasteria, in eadè prouincia consistentia, ex quibus, quæ ex literis ad nostrum Procuratorem Generalem Romam transmissis collegi, sunt Præpositura Fulnecensis, cui nunc præfidet R. P. Dominus Thomas Silerus, & Præpositura Sterabergerensis, siue Stambergerensis, quam moderatur R. P. Dñs Matthias

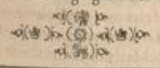
huius spatio aratro passet circumscribere, quod cum a si-
ipj facere imperasset, ipsa intra paruitatis, & leuita-
tu aratrum adueniens, id spatium, quod hodie ad huc ipsi
canonici parces obsequuntur, & aratrum in sinu gestans
canonice scripsit, & obtemperasse legitur. Bruschius de
monasterijs Germaniæ fol. 180. pag. 1.

Wormaticensem cathedralem olim Wangio-
num nuncupatum vique ad annum circiter mil-
lesimum sub regulari distinctione mansisse, hæ-
bet ex Trithemio in Hist. Hirsaugica ad annum
977. cuius verba superius sunt relata. Ad stipula-
tas Bruschius in primo libro de Episcopis Ger-
manicis sub Baldeico Vigesimo secundo Episco-
po Spicente, cuius verba supra sunt recitata. In
Cantate Wormatia est monasterium, quod dicitur
Hortus B. Mariæ, congregationis Windesimi-
ensis ex Catalogo dicitur congregationis.

Vndesolense monasterium ad Gelonum
flumem in Bawaria anno 1126. regnante Lotha-
rio nobilis vir Otho Palatinus Comes de Wit-
telspach maior, Pater Othonis postea Ducis Ba-
uarie & dicitur cepit in honorem Dei Omnipoten-
tis, B. Mariæ Virginis, necnon SS. Apollon-
iorum Petri, & Pauli. Anno aut 1131 ab Innocen-
tio II confirmationem impetrauit, cuius Bulla
extat, in qua etiam sancit, vt nullus per violentiam,
sed per fratres secundum regulam B. Augustini
Præpositus liberè eligeretur, ac constitueretur.
Prædictus Otho de Vndesolensi suum prædiu
Vndesolensi tradidit monasterio, quam traditionem
confirmauit Lotharius anno 1230. puto esse
extremum Libertatis, & legendum 1130. Ita Miræus
de collegijs regularium cap. 60. Videtur esse idè
eum monasterio Vndesolensi, de quo scribit
Bruschius fol. 157. pag. 1. nam nomina monaste-
rij, & fundatoris conueniunt. verum discordant
primò circa locum, quia Bruschius suum cenobium
Vndesolense constituit ad Vilsam am-
nem in Norico situm: Miræus verò ad Gelonum
flumem. Secundò quia Bruschius illius fundatio-
nem refert ad tempora Friderici Barbarossæ, qui
imperauit vsque ad annum 1190. verum Mi-
ræus longè anteriorem facit, & ponit sub anno
1126.

S. Zenonis Cenobium in Norico fundauit
Conradus Archiepiscopus Salisburgensis nepos
Bubonis Comitis Abenspergëis, apud Reichenthal
in Norico, canonicis regularibus S. Augustini,
primùmque ibi Præpositum Lenzenem ordi-
nauit, qui Conradus obiit anno 1147. postquam
Ecclesiam Salisburgensem annis 46. laudabiliter
rexit. Ita Miræus cap. 72. ex Auentino lib. 6.

In Zindelingen oppido diocesis Constan-
tinsis monasterium S. Martini congrega-
tionis Windesimensis. ex Catalogo
dicitur congregationis.

V.M.
go dicitur congrega-
Cluiz diocesis
piritus eiusdem
go.
oppido diocesis
S. Iohanni Bap-
dico Catalogo
m est Præpositura
Suetia intra Me-
olum lacum, vnde
deductum, fundat
Fridericus II. Sueti-
fuit Romanorum
nta legit anno 1146
coronatione, & dicit
Bruschius fol. 174. pag.
fundant circa an-
Falckenlam, & No-
e fundacionis, quod
Ludua Errenana
uolige Synodus de
prou. Domus huius
atru Maria, cuius
anum mea, & quia
or omnia sunt in
que parantur in
cedentibus in
orem Præpositum
eiusdem cenobii
Regia S. Augustini
nate dicitur. In
tatem eorum dicitur
rata teillum ad
ant.
Ab. de archiepiscopi
& ipsius regulam
ad nosse totum
sunt. est in sum
duibus suis ad
na vno saluati
mo. ad ipsam
ant Augustini
tationem à nobis, &
e aduersis, & con-
pula quædam
umata. Hæc dicitur
ogum Præpositura
Seruon Marchen-
delicium annis
glam suam prou
Augustini fundat
equat aratru &
& Oberlein, & dicit
tate annis
faciam, quoniam

Varecius, & alix quaedam, quibus in vnam congregationem vnica Alexander VI. titulu, & privilegia canonicorum regularium Lateranenſiu conceſſa, & concedenda indulſit, & illos ab omnimoda iurisdictione Ordinariorum exemiſit, & ſub immediata Sedis Apoſtolice protectione recepit, & ego dicta privilegia hic Romæ vidi.

In oppido Glatz erat antiquum Cœnobium, ex quo accepti canonici, qui Cracoviz Caſimirij in monaſterio Corporis Chriſti anno 1405. primitus ſunt conſtituti. ex Hiſtoria fundationis dicti monaſterij: ſed timo ne recentibus ruinis bellorum ſit ab Hæreticis euerſum.

In Sileſia diœceſi Vratiſlavienſi reperio notatam Abbatiam S. Mariz de Sagano congregationis Aroaſiſis, cuius Abbas nomine Alardus ſcriptus eſt in Calendario ſanctorum dictæ congregationis. ex Mirro de Collegijs Regularium cap. 10. hoc puto eſſe idem cum monaſterio item Abbatiali ſanctæ Mariz in eadem diœceſi, fortaſſis etiam civitate, fundato anno 1134. à nobili viro Petro de Dara Comite in Slertyn. ex quadam relatione, quam ex Polonia nuper tranſmiſiſam accepi.

II. **I**N Regno Poloniae vſque ad tempora Benedicti Papæ XII. parum videtur propagatus ordo canonicorum regularium, quandoquidem in bulla generalis reformationis in cap. de Capitulis provincialibus, ubi omnium provincialium meminit, in quibus tunc regulares canonici degabant, nulla huius regni mentio videtur habita. Ceterum fuiſſe tunc temporis, & longè antelud in varijs illius vetuſtiſſimi regni provincijs canonicos regulares, convincunt monaſteria in eodem regno ab antiquo tempore fundata, nam in regno Poloniae

Prima Eccleſia Culmenſis cathedralis provincie Rigenſis à ſua prima inſtitutione fuerat regularis, vt habetur in vita B. Iuthæ viduz Prutenæ, & Oblatiſſæ eiusdem Eccleſiæ, quæ cū apparitionibus miraculoſis obiit 5. Maij, in eadẽ Eccleſia Culmenſi ſepulta an. 1293. Extat eius vita deſcripta idioma Polonico ad ſinem libelli Vitæ B. Stanislai canonici regularis, ex monaſterio Corporis Chriſti Caſimiriz: am paucis ab hinc annis in latinum vertit Martinus Baronius, quæ impreſſa eſt Cracoviz anno 1610. Ex monaſterij verò extra Eccleſias cathedrales ſunt:

Secundum, Tremefnenſis Abbatia, fundata eſt anno 965. à Miecſko primo Principe Chriſtiano huius nominis, ex relatione, quam licet concifaſam tranſmiſit R. P. D. Chriſtophorus Lomirocki regularis ad monaſterium Corporis Chriſti Caſimiriz canonicus.

Tertium, Abbatia Teruenſis B. Mariz in Maſſovia, quod habet ſub ſe novem monaſteria, licet illorum nomina non acceperim.

Quartum, ſanctiſſimi Corporis Chriſti Caſimiriz prope Cracoviam fundatum per Caſimi-

rum II. Regem Poloniae anno 1347. ex oratione miraculoſe inventionis divini ſacramenti Eucharistiæ, ablati, & proiecti cum delatorio æroo in paludem Morta iuxta villam Vauel, quod monaſterium cum præfatus Rex teſtamento regularibus canonicis legaviſſet, Vladislauſ Secuſidus dictus Jagello Lituaniſ fundator Academiæ Cracoviſis ex oppido Glatz diœceſis Pragæſis introduxit anno 1405. in caſtrino Annunciationis B. Virginis, cum ſolemnitate omnium proceſſionu Cracoviz, & præſentia multorum Senatoru Regni. Floruit in hoc monaſterio B. Stanislauſ dicti loci canonicus, & Subprior, cuius ſanctitate decurrerunt miracula quæ poſt illius mortem, quæ contigit an. 1489. tertia die Maij, ſunt ſecuta, ex quibus primo ſtatim anno 173. per præſentibus dicti monaſterij ſunt notata, & in Carthographiis ſervata, quæ cum alijs vulgari idioma Polonico, vñ à cum vita eiusdem B. Viri de ſcriptura Illuſtriſſi. & Reverendiſſi Dñi Bernardi Epicoſi, & S. R. E. Cardinalis typis ſunt mandata. Eius vitæ in releuandis ægrotis maxime manifeſtatur. Hi canonici veſte alba, & Rochetto, & Alarico coloris violacei in Eccleſia vntur cum birro clericali, porro ex hoc monaſterio alia multa cœnobia originem acceperunt.

Qvintum, Bichouienſe in Ruſſia, quod Excellentiſſimus D. Ioannes Carolus exercituum Regni Generalis, & Lithuaniz Dux ſtrenuiſſimus inchoavit anno 1618. & magnifice perſectum ex teſtamento legavit, annexum monaſterio Corporis Chriſti Caſimiriz.

Sextum, ad montem Siliceſem in Lithuania quod nuper Illuſtriſſimus, & ſtrenuus vir D. Nicolaus Wolichi Caſtellanus Witebſenſis fundavit aduocatis ex monaſterio Caſimiriz quatuordecim canonicis.

Septimum, B. Mariz prope ſuamiam Latoſa diœceſis Caminenſis, quod eſt congregatio W indelſenſis. ex Catalogo monaſteriorum dictæ congregationis in ſino.

Oſtauum, S. Egidij Cledauorenſe in diœceſi Gneſnenſi. ex libro taxarum Camere Apoſtolice.

Præter hæc ſunt alia monaſteria, quæ cū prædictis ſunt numero viginti, vt ex relatione prædicti R. Patris Chriſtophori Lomiroſki habet, quorum canonici generaliter vniorem in vntum corpus congregationis ſub vno capite, vt antea, percipiunt, & forſan traſtant quorum pœum deſiderium Deū adiuvando proſequi obnoxius obſeero. mihi enim ex tot monaſterioru ruinis, quæ hæc ænus didici, firmiſſimè ſuadeo, hæc vntam poſſi ſuper num auxilium reſectam nobis vñ, quæ modò ſuperſunt monaſteria ſub canonica diſtinctione ſeruandi, qua præcifa, omnia tandem eadete neceſſariu erit.

Sunt præterea in regno Poloniae multa monaſteria certi Ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, S. Mariz de Metri, ſive de Pœnitentia

beataram martyrum nuncupati, qui habent vntum Generalium, cui obedientiam præſtant, ex quo ordine fuit B. Michæl Lituaniſ quatuor monaſteriorum ſuſcitorum mirificus. de quo ordine præſentia in libello ſanctorum Poloniae edito Cracoviz 1610.

IV. **P**rocurant in hoc regno in primis B. Meynardus Epicoſus de Segeberg canonicus regularis, & primus Lituoniæ Apoſtolus, qui obiit Regi anno 1205. miraculoſis clarus, in Eccleſia maſſia ſepultus, cuius vita idioma Polonico deſcripta cum vita B. Stanislai canonici Caſimiriz regularis, & B. Iuthæ Prutenæ Oblatiſſæ nuper in latinum verſa, eſt dicta eſt Cracoviz, ſcilicet anno 1610. huc ſcribit Innocentius III. in cap. Deus qui de vita, & honeſtate clericorum. Sed de alijs canonicis regularibus eidem provincie Lituoniæ ad fidem Chriſti adducendam impenſiſſimè operam deſiderant, quorum meminit Innocentius illam epistoſula ad dictum Epicoſu Lituoniæ data, cuius fragmentu habetur in Decretali dicto cap. Deus qui, de vita, & honeſtate clericorum. Vnde verè nullum eſt, illos viros Apoſtolicos tam Exemplarios, & fide Chriſti multa etiam canonicorum regularium Seminaria plantaviſſe: eſt ob hoc eorum diſtantiam illorum nomina hic non recenſentur. B. quoq; Ivo Epicoſus Cracoviensis pariter S. Iacobi S. Dominici diſcipuli, qui Pariſij habituſ canonicorum regularium aſſumpſit. S. etiam Adalbertus Pragæſis primus, & inde Gneſnenſis Epicoſus, & martyr, & alij, de quibus Catalogo dicemus.

In Regnis etiam Suetiæ, & Norwegiæ, & Pannoniæ fuſſe temporibus Benedicti XII. quamplura Canonicoꝝ Cœnobia, illa cuius verba indicant, per quæ de Capitulis provincialibus in ſingula provincijs eſt brandis diſponit, cum inque Præſente Suetiæ, Colocenti, & Gueſnenſium Epicoſu Camnenſi pro vna, ſilicet provincie, & intratregna Dacie, Norwegiæ, & Suetiæ pro vna provinciæ deſignatus. Ceterum propter bellicas ruſtationes, & Religionum immutationes, puto dicta monaſteria in dictis Regnis cum fide Catholica interit.

CAPVT QVADRAGESIMVM PRIMVM.

De inſtitutione, & propagatione Canonicorum Regularium in Imperio Orientali.

Sanctiſſimus Pontifex Benedictus huius nominis XII. cuius zelo, & pietati totus ordo canonicorum Regularium tantum debet, quatum nulli Romano Pontifici vnquam magis, in Bulla reformationis

beatorum martyrum nuncupati, qui habent vnum Generalem, cui obedientiam præstant, ex quo ordine fuit B. Michael Lituanus quatuor mortuorum fufciator mirificus. de quo ordine plura in libello fanctorum Polonia edito Cracouia 1610.

IV. Floruerunt in hoc regno in primis B. Meynardus Epifcopus de Segeberg canonicus regularis, & primus Liouicæ Apofolus, qui obiit Regni anno 1105. miraculis clarus, in Ecclefia maiori feptuaginta, cuius vita idiomate Polonico defcripta cum vita B. Staniflai canonici Cafimiræ, non regularis, & B. Iulæ Prutenæ Oblatifæ nuper in lucem verfa, edita est Cracouia, fcilicet anno 1610. huic fcribit Innocentius III. in cap. Deus qui de vita, & honestate clericorum. Sed & alij canonici regulares eidem prouincia Liouicæ ad fidem Chrifti adducendam impendifsimè operam dederunt, quorum meminit Innocentius III. in epiftola ad dictum Epifcopum Liouicæ data, cuius fragmentum habetur in Decretali dicto cap. Deus qui de vita, & honestate clericorum. Vnde verofimilimum est, illos viros Apofolicos etiam Euangelio, & fide Chrifti multa etiam canonicorum regularium Seminaria plantaffe: etfi ob locorum diftantiam illorum nomina hic non tenemus. B. quoque Iuo Epifcopus Cracouienfis pariter S. Iacobi S. Domini difcipuli, qui Parifii habitus canonicorum regularium affumpfit. S. etiam Adalbertus Pragenfis primum, deinde Gnduenfis Epifcopus, & martyr, & alij, de quibus in Catalogo dicemus.

In Regnis etiam Suetiæ, & Norwegiæ, & Pannoniæ fuisse temporibus Benedicti XII. quamplura Canonicorum Cœnobita, illa eius verba indicant, per quæ de Capitulis prouincialibus in fingulis prouincijs celebrandis difponit, cum inquit: *Primum Strigoniensis, Colocensis, & Guznenfis cum Epifcopatu Carniensi pro vna, fcilicet prouincia de intraregna Dacie, Noruegiæ, & Suetiæ pro vna prouincia deputantur.* Ceterum propter bellicas vallationes, & Religionum immutationes, putauit monasteria in dictis Regnis cum fide Catholica interiffi.

CAPVT QVADRAGESIMVM PRIMVM.
De institutione, & propagatione
Canonicorum Regularium in
Imperio Orientali.

I. Antiffimus Pontifex Benedictus huius nominis XII. cuius zelo, & pietati totus ordo canonicorum Regularium tantum debet, quatum nulli Romano Pontifici vnquam magis, in Bulla reformationis

euldem ordinis cap. de celebrandis Capitulis prouincialibus ad finem, prouincias fingulas dicti ordinis diftinguens, ita subiungit: *Et autem de Prouincijs in quibus dicta prouincialia Capitula fuerint celebranda, diftinãa limitatio habeatur, nec de ipfis posterum huficetur, quamlibet prouinciam, quoad huiusmodi prouincialia celebranda Capitula, prout fequitur, limitamus. & infra: Prouincia Thebane, Cretefis, Athenienfis, Patricefis, Corinthiæfis, & Neapoliæfis cũ toto Patriarchatu Conftantinopolitano pro vna Regnũ Cypri pro vna. & infra: Patriarchatus Aquilegenfis, & Gradifis, cũ Vrroumque Iadrenfis, Spalatenfis, Rogofinas, Antiharenfis pro vna &c.* Ex his verbis liquet, canonicos Regulares etiam fecundum inftitutum per B. Auguftinum reformatum (de eo namque prædictus Pontifex in fuis literis præcipue loquitur) non folùm in Ecclefia Occidentali, fed etiam per prouincias Imperij Orientalis latiffimè fuiſſe amphiatum. & licet Deus iuſtus Iudex, qui dedit cultoribus ſuis regiones gentium, & labores populorum in poſſeſſionem, vt cuſſodirent iuſtificationes eius, & legem eius requirerent, peccatis noſtris id iuſtiſſimè poſcentibus, poſuerit terram fructiferam in ſalſoginem à malitia inhabitantiũ in ea, & Iſaia vaticinium illud impleuerit. *Paſtores non requieſcent ſibi, ſed requieſcent tibi beſtiæ, & reptabũtur domus carũ draconibus, habitabunt ibi ſtrutiones, & plouſi ſaltabunt ibi, & reſpondebũt tibi vultu in domibus eius, & Syrenes in delubris voluptatu.* Quo fit, vt catalogũ Eccleſiarũ, & Monafteriorũ in prouincijs Orientalibus olim conſiſſentũ hic deſcribere minime poſſimus. Reſeremus nihilominus nonnullas, quas vel ex textibus Sacrorum Canonum, vel ex literis Summorum Pontificum, vel alijs ex probatis autoribus licuit nobis explicari.

I. **A**C in primis Sacroſancta Patriarchalis Ieroſolymitana princeps prouinciarum, & domina Gentium, Chriſti ſaluatoris hominum ſecundum carnem patria electa, in qua pedes Domini ſteterunt, cui primò præfectus eſt Iacobus frater Domini, à prima inſtitutione ſub ipſiſſimè Sanctiſſimis Apoſtolis clericos regulariter viuentes cum emiſſione votorum habuit: ſi vera, & nõ conſicta ſunt, quæ Gratianus in Decreto cap. Dilectiſſimis 12. quæſt. 1. ex Clemente I. Romano Pontifice in epifſola quinta ad Iacobum fratrem Domini recenſet. Nec dubium, quin vique ad Conſtantini magni tempora ijdem Regulares Clerici in ipſa Eccleſia Ieroſolymitana perfeuerauerint. cum ſcribat Euſebius lib. 2. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſupra cap. 5. à nobis relatus, inſtitutum vitæ Regularis à D. Marco in Eccleſia Alexandrina plantatum in omnibus Eccleſijs vſque ad ſua tẽpora durauit. Hinc ſtrenuiſſimus ille Auſtraſionũ princeps, & ſacri belli Ieroſolymitani Dux Gotfredus Vrbe Ieroſolyma ex inimicium manibus erepta, & repurgata, ad primam illius Eccleſiæ inſtitutionem aſpiciens, clericos canonicos ſecundum B. Auguſtini Regulam viuentes

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN